

Briuselis, 2020 m. spalio 9 d.
(OR. en)

11717/20

SOC 607

POSĖDŽIO REZULTATAI

---

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Ankstesnio
dokumento Nr.: 11087/20

Dalykas: Vyresnio amžiaus asmenų žmogaus teisės, dalyvavimas ir gerbūvis
skaitmeninimo amžiuje
Tarybos išvados (rugsėjo 9 d.)

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl vyresnio amžiaus asmenų žmogaus teisių, dalyvavimo ir gerbūvio skaitmeninimo amžiuje, kurias Taryba patvirtino taikydama rašytinę procedūrą, kuri buvo užbaigta 2020 m. rugsėjo 9 d.

Vyresnio amžiaus asmenų žmogaus teisės, dalyvavimas ir gerbūvis skaitmeninimo amžiuje

Tarybos išvados

PRIMINDAMA, KAD:

1. Europos Sąjunga yra įsipareigojusi saugoti žmogaus teises, kurios yra nedalomos ir prigimtinės visiems žmonėms, neatsižvelgiant į jų amžių, *inter alia*, priimdama Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač jos 25, 21, 34 ir 35 straipsnius;
2. Europos socialinių teisių ramstyje, be kita ko, nustatyti principai, susiję su geresnėmis gyvenimo sąlygomis visiems žmonėms, neatsižvelgiant į jų amžių, visų pirma: teisė į švietimą, mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą (1 principas), kuri taip pat nurodyta Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tiksluose (DVT); teisė į vienodą požiūrį ir lygias galimybes užimtumo, socialinės apsaugos, švietimo srityse ir galimybę gauti visuomenei prieinamas prekes ir paslaugas (3 principas); teisė į tinkamą socialinę apsaugą (12 principas); teisė gauti tinkamo dydžio minimalias pajamas (14 principas); išėjusių į pensiją darbuotojų ir savarankiškai dirbusių asmenų teisė gauti pensiją, proporcingą jų įmokoms, vienodos galimybės moterims ir vyrams įgyti teises į pensiją, teisė į išteklius, užtikrinančius orų gyvenimą (15 principas); teisė laiku gauti įperkamas ir kokybiškas prevencinės ir gydomosios medicinos paslaugas (16 principas); teisė į kokybiškas ilgalaikės priežiūros paslaugas, visų pirma į namuose teikiamas priežiūros paslaugas ir bendruomenines paslaugas (18 principas), taip pat teisė gauti pagrindines paslaugas, be kita ko, skaitmeninio ryšio (20 principas);

3. Europos Sąjunga ir jos valstybės narės yra įsipareigojusios laikytis atitinkamų tarptautinių žmogaus teisių sutarčių (TPPTP¹, ICESCR², CERD³, CEDAW⁴, CAT⁵, NTK⁶, EŽTK⁷), kurios taikomos visiems, neatsižvelgiant į amžių;
4. Europos Sąjungos valstybės narės Jungtinėse Tautose susitarė, *inter alia*, dėl Jungtinių Tautų vyresnio amžiaus asmenims taikomų principų (1991 m.), Madrido tarptautinio veiksmų visuomenės senėjimo srityje plano (2002 m.) ir regioninės įgyvendinimo strategijos, skirtos Europai (2002 m.), taip pat dėl Lisabonos ministrų deklaracijos (2017 m.);
5. išvadose dėl gerbūvio ekonomikos (2019 m.) Taryba prisiėmė politinį įsipareigojimą skatinti mokymąsi visą gyvenimą ir užtikrinti skaitmeninimo naudą visiems asmenims. Tarybos politinis įsipareigojimas skatinti mokymąsi visą gyvenimą buvo pakartotas jos išvadose „Demografiniai iššūkiai. Tolesni veiksmai“ (2020 m.), taip pat daug dėmesio skiriant skaitmenizuotame pasaulyje reikalingiems įgūdžiams, sveikam ir aktyviam senėjimui ir informuotumo apie vyresnio amžiaus asmenų teises didinimui. Europos Komisijos įgūdžių darbotvarkėje (2020 m.) taip pat pabrėžiama, kad kovojant su COVID-19 pandemija ir švelninant jos poveikį svarbu užtikrinti mokymąsi visą gyvenimą visiems. Išvadose „Kova su skurdu ir socialine atskirtimi. Integruotas požiūris“ (2016 m.) Taryba paragino įgyvendinti kovos su socialine atskirtimi priemones, įskaitant vyresnio amžiaus asmenims skirtas priemones;

---

¹ Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas.

² Tarptautinis ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktas.

³ Tarptautinė konvencija dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo.

⁴ Konvencija dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims.

⁵ Konvencija prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą.

⁶ Neįgaliųjų teisių konvencija (ES yra šios konvencijos šalis).

⁷ Europos žmogaus teisių konvencija.

6. Europos Komisijos ataskaitoje dėl demografinių pokyčių poveikio⁸ ilgesnė tikėtina gyvenimo trukmė nurodoma kaip vienas iš pagrindinių pokyčių Sąjungoje, pabrėžiant, kad moterų tikėtina gyvenimo trukmė nuo gimimo yra 5,5 metų ilgesnė nei vyrų; vyresnio amžiaus asmenų grupė yra sparčiausiai auganti amžiaus grupė. Ilgėjanti gyvenimo trukmė siejama su tuo, kad žmonės ilgiau gyvena būdami geros sveikatos. Ši amžiaus grupė yra labai nevienalytė dėl skirtingų asmeninio gyvenimo situacijų ir dažnai yra labai savarankiška. Ataskaitoje nurodomas veiksmų demografinių pokyčių srityje ir ekonomikos gaivinimo po COVID-19 pandemijos tarpusavio ryšys ir aptariami tokie klausimai kaip vienišumas, socialinė izoliacija ir galimybių naudotis pagrindinėmis paslaugomis ir infrastruktūra užtikrinimas;
7. Europos Komisijos ir Socialinės apsaugos komiteto bendrai parengtoje pensijų adekvatumo ataskaitoje pabrėžiama, kad tinkamos ir tvarios socialinės apsaugos sistemos yra itin svarbios vyresnio amžiaus asmenims⁹. Be to, jų bendrai parengtoje ataskaitoje dėl ilgalaikės priežiūros nurodoma, kad vyresnio amžiaus asmenims reikia užtikrinti galimybę naudotis kokybiškomis priežiūros paslaugomis;
8. skaitmeninimas –tai galimybės ir iššūkiai visoms visuomenės grupėms, įskaitant vyresnio amžiaus asmenis. Skaitmeninimas atliko svarbų vaidmenį teikiant informaciją vyresnio amžiaus asmenims COVID-19 krizės metu. Jungtinių Tautų nepriklausomo eksperto ataskaitoje dėl vyresnio amžiaus asmenų naudojimosi visomis žmogaus teisėmis (2017 m.) ir į žmogų orientuotos robotikos ir automatizavimo įtakos vyresnio amžiaus asmenų teisėms pabrėžiama, kad robotika gali lemti didelę pažangą vyresnio amžiaus asmenų savarankiškumo ir aktyvaus dalyvavimo srityje. Tačiau technologinė pažanga ir skaitmeninimas gali kelti grėsmę asmens teisėms, pavyzdžiui, teisei į privatumą. Be to, dėl vis labiau skaitmeninamame pasaulyje skaitmeninis raštingumas tampa vis svarbesnis. Ataskaitoje teigiama, kad skaitmeninimas gali padidinti nelygybę ir (arba) išstumti tam tikras grupes, kurios turi ribotas galimybes naudotis skaitmeninėmis technologijomis arba jų visai neturi; pagalbinių technologijų ir robotikos naudojimas vyresnio amžiaus asmenų priežiūrai gali pakenkti naudotojo orumui;

---

⁸ Europos Komisijos ataskaita dėl demografinių pokyčių poveikio (2020 m. birželio mėn.), dok. 8991/20.

⁹ 2018 m. pensijų adekvatumo ataskaita: dabartinių ir būsimų pajamų adekvatumas senatvėje ES, I tomas, dok. 9523/18 + ADD 1 + ADD 2.

9. skaitmeninė atskirtis tarp kartų yra didelė ir didėja su amžiumi. 2019 m. pagrindinių teisių tyrimas¹⁰ rodo, kad kas penktas 75 metų amžiaus ir vyresnis asmuo (20 %) Sąjungoje bent retkarčiais naudoja internetu, palyginti su 98 % 16–29 metų amžiaus asmenų. Pagrindinių teisių agentūros tyrime¹¹ taip pat nurodoma spraga, susijusi su interneto naudojimu prieigai prie paslaugų, nes vyresnio amžiaus asmenys mažiau naudoja internetu elektroninės bankininkystės ir pirkimo internetu tikslais (retkarčiais internetu perka 46 % 75 metų amžiaus ir vyresnių asmenų, palyginti su 81 % 16–29 metų amžiaus asmenų). Tyrime nurodoma, kad prieigos prie interneto paslaugų trūkumas ir reikiamų įgūdžių trūkumas yra pagrindinės kliūtys vyresnio amžiaus asmenims naudotis internetu.
10. Eurostato duomenys¹² rodo, kad atotrūkis tarp amžiaus grupių, kalbant apie jų galimybes naudotis šiuolaikinėmis informacinėmis ir ryšių technologijomis ir naudojimąsi jomis, mažėja. Be to, jie rodo, kad vyresnio amžiaus vyrai ir vyresnio amžiaus moterys nevienodai naudoja skaitmeninėmis technologijomis. Panašu, kad dėl moterų ir vyrų dalyvavimo darbo rinkoje skirtumų ir profesinio pasirinkimo vyresnio amžiaus vyrai yra atviresni skaitmeninėms technologijoms nei moterys;

ATSIŽVELGDAMA Į TAI, KAD:

11. Lisabonos strategijoje Europos Sąjunga nustatė tikslus, susijusius su vyresnio amžiaus asmenų gyvenimo sąlygomis pagal integracinio augimo aspektą, KAD strategijoje „Europa 2020“ užimtumo tikslas aiškiai orientuotas į vyresnio amžiaus darbuotojus IR KAD Europos kovos su skurdu ir socialine atskirtimi plane Komisija įsipareigojo įvertinti, ar socialinės apsaugos sistemos yra tinkamos bei tvarios ir kaip pagerinti galimybes naudotis sveikatos, socialinėmis ir ilgalaikės priežiūros sistemomis;

---

¹⁰ Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra, „Ką pagrindinės teisės reiškia žmonėms ES“ (angl. „*What do fundamental Rights Mean for People in the EU*“), Liuksemburgas, 2020 m., ES pagrindinių teisių agentūros pagrindinių teisių tyrimas.

¹¹ Šio tyrimo dėl vyresnio amžiaus asmenų ir skaitmeninimo santrauka turėtų būti išplatinta iki 2020 m. rugsėjo mėn. pabaigos; visas tyrimas bus paskelbtas internete vėliau šiais metais.

¹² Eurostatas, „Senėjanti Europa“. Žvilgsnis į vyresnio amžiaus žmonių gyvenimą ES“, 2019 m., 134 p.

12. savo išvadose dėl aktyvaus senėjimo (2010 m.) Taryba paragino paskelbti Europos aktyvaus senėjimo ir kartų solidarumo metus (2012 m.) ir 2012 m. patvirtino aktyvaus senėjimo principus. Pasaulio sveikatos organizacija 2020–2030 m. paskelbė sveiko senėjimo dešimtmečiu;
13. savo išvadose dėl paramos demencija sergantiems asmenims ir priežiūros politikos bei praktikos gerinimo (2015 m.) Taryba paragino Europos Komisiją ir valstybes nares stiprinti demencija sergančių asmenų teises ir suteikti žmonėms galimybių senėti oriai;
14. 4-oje JT EEK ministrų konferencijoje senėjimo klausimais ministrai savo Lisabonos deklaracijoje paragino priimti dokumentą „Tvari įvairaus amžiaus visuomenė. Kaip pasinaudoti ilgesnio gyvenimo potencialu“ ir įsipareigojo remti mokymosi visą gyvenimą prieinamumą ir jo plėtimą, taip pat įgūdžių ugdymą, nes tai yra sėkmingo gyvenimo bet kokiame amžiuje sąlyga; švietimas, socialinis dalyvavimas ir mokymasis visą gyvenimą – be tiesioginio žinių ir įgūdžių naudojimo profesiniais tikslais – padeda gerinti gyvenimo kokybę ir galimybes džiaugtis gyvenimu, skatina vyresnio amžiaus asmenis aktyviai dalyvauti socialiniame, kultūriniame ir politiniame gyvenime bei skatina kartų sąveiką ir solidarumą;
15. 2010 m. JT Generalinės Asamblėjos rezoliucija 65/182 buvo įsteigta Jungtinių Tautų neribotos sudėties darbo grupė senėjimo klausimais, kuriai pavesta stiprinti vyresnio amžiaus asmenų žmogaus teisių apsaugą apsvarstant esamą tarptautinę sistemą, susijusią su vyresnio amžiaus asmenų žmogaus teisėmis, siekiant nustatyti galimas spragas ir nuspręsti, kaip jas būtų galima kuo veiksmingiau pašalinti, be kita ko, atitinkamai įvertinant tolesnių dokumentų ir priemonių įgyvendinamumą; 2014 m. Jungtinių Tautų žmogaus teisių taryba nusprendė paskirti nepriklausomą ekspertą vyresnio amžiaus asmenų naudojimosi visomis žmogaus teisėmis klausimais ir išklaudyti jo rekomendacijas.

PRIPAŽINDAMA, KAD:

16. visos žmogaus teisių sutartyse įtvirtintos žmogaus teisės ir pagrindinės laisvės yra visuotinės, nedalomos, vienos nuo kitų priklausomos ir tarpusavyje susijusios; jos taikomos vyresnio amžiaus moterims ir vyrams taip pat, kaip ir bet kuriam žmogui, ir turi būti be išimčių taip pat garantuojamos vyresnio amžiaus asmenims. Visų pirma tai apima pagrindinę teisę į vienodą požiūrį, neatsižvelgiant į amžių, ypač kalbant apie apsaugą ir paramos teikimą tiems, kuriems jos reikia. Tai taip pat aktualu per sveikatos krizes, pvz., COVID-19 pandemiją, kurių metu itin svarbu turėti galimybę naudotis įperkamomis kokybiškomis sveikatos priežiūros paslaugomis;
17. vyresnio amžiaus asmenys iš solidarumo labai prisidėjo ir toliau prisideda prie laisvos ir demokratinės visuomenės veikimo. Remiantis Eurostato leidiniu „Senėjanti Europa“, vyresnio amžiaus asmenys skiria daug laiko neapmokamam darbui. Daugiau kaip penktadalis vyresnio amžiaus asmenų (65–74 metų) dalyvauja oficialioje savanoriškoje veikloje. 75 metų ir vyresni asmenys išlieka labai aktyvūs, jei leidžia jų sveikatos būklė. Be to, visų pirma vyresnio amžiaus moterys atlieka neapmokamą priežiūros darbą daugiausia savo šeimose, nesvarbu, ar tai būtų jų partnerių ar vaikų priežiūra, ir taip padeda vidutinio amžiaus kartai derinti darbą ir šeiminių gyvenimą. Per COVID-19 pandemiją vyresnio amžiaus asmenys ėmėsi visuomenei naudingų užduočių: grįžo iš pensijos kaip medicinos ar slaugos darbuotojai arba dalyvavo savanoriškoje veikloje, kad palengvintų kitų asmenų kasdienį gyvenimą;
18. kai kuriose valstybėse narėse vyresnio amžiaus asmenų dalyvavimas darbo rinkoje buvo padidintas taikant įvairias priemones, pavyzdžiui, ilginant darbingą amžių, priimant savanoriškus sprendimus padidinti pensinį amžių, siekiant aktyvaus ir sveiko senėjimo, gerinant prieinamumą ir tinkamas sąlygas arba siūlant lankstų ir laipsnišką išėjimą į pensiją;

19. kaip matyti iš Pagrindinių teisių agentūros (FRA) biuletenių ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro (ECDC) ataskaitų, priemonės, kurių imtasi siekiant sustabdyti COVID-19 pandemiją, daro didesnę poveikį vyresnio amžiaus asmenims nei kitiems.¹³ Užsikrėtus šiuo virusu, jiems kyla didesnė sunkių sveikatos komplikacijų rizika dėl didesnio amžiaus ir turimų esminių sveikatos sutrikimų. Priemonės, kurių imtasi pandemijai sustabdyti, pavyzdžiui, socialinių kontaktų ribojimo taisyklės, izoliavimo priemonės, institucijų uždarymas ir pan., daro didelį poveikį vyresnio amžiaus asmenims. Slaugos namuose gyvenantiems asmenims, kurių dauguma yra vyresnio amžiaus asmenys ir turi medicininių poreikių ir (arba) negalią, *inter alia*, nebuvo leidžiama arba vis dar nėra leidžiama priimti lankytojų, įskaitant giminaičius. Be to, jie patyrė suvaržymų dėl darbuotojų trūkumo. Vieni gyvenantys vyresnio amžiaus asmenys dėl izoliavimo ir kitų priemonių patiria sunkumų rūpindamiesi kasdienėmis užduotimis. Be to, teikiama mažiau sveikatos priežiūros paslaugų, nesusijusių su COVID-19, bei ambulatorinės priežiūros paslaugų. Visų pirma labai seni asmenys dažnai neturi prieigos prie skaitmeninės komunikacijos ir joje nedalyvauja, todėl susiduria su papildomais prieigos prie informacijos, socialinės sąveikos ir dalyvavimo apribojimais;
20. vyresnio amžiaus asmenys turi teisę visapusiškai dalyvauti viešajame, socialiniame ir kultūriniame gyvenime, taip pat švietimo, tęstinio mokymo ir mokymosi visą gyvenimą veikloje. Skaitmeninė veikla vis labiau užtikrina aktyvų dalyvavimą socialiniame, kultūriniame ir ekonominiame gyvenime bei įtrauktį ir padeda užkirsti kelią socialinei izoliacijai ne tik pandemijos metu. Kai kuriems vyresnio amžiaus asmenims skaitmeninimas taip pat gali būti kliūtis. Todėl reikia gerinti skaitmeninius įgūdžius ir skaitmeninių paslaugų prieinamumą;

---

¹³ Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra, Koronaviruso pandemija ES: poveikis pagrindinėms teisėms, biuletenis Nr. 3, Liuksemburgas, 2020, <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-june-1> ir Europos ligų kontrolės centras, <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-pandemic>.

PALANKIAI VERTINDAMA TAI, KAD:

21. valstybės narės nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis padarė pastebimą pažangą įgyvendindamos dešimt UNECE RIS MIPAA¹⁴ įsipareigojimų, kuriais, *inter alia*, raginama panaikinti diskriminaciją dėl amžiaus, vyresnio amžiaus asmenų nepriežiūrą, blogą elgesį su jais ir smurtą prieš juos;
22. visos valstybės narės ir ES, kaip Neįgaliųjų teisių konvencijos šalys, pagal savo atitinkamą kompetenciją turi užtikrinti, kad visos priemonės, susijusios su sprendimų priėmimu ir vyresnio amžiaus neįgaliųjų veiksmu (įskaitant galimus apribojimus, kurie gali būti būtini jų apsaugai), apimtų tinkamas ir veiksmingas apsaugos sistemas, skirtas užkirsti kelią piktnaudžiavimui;

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ IR EUROPOS KOMISIJOS ATITINKAMOSE JŲ KOMPETENCIJOS SRITYSE IR ATITINKAMAI LYGMENIMIS, DERAMAI ATSIŽVELGIANT Į SUBSIDIARUMO PRINCIPĄ:

23. LAIKYTIS amžiaus aspektą apimančio požiūrio, įskaitant teisėmis ir gyvenimo ciklu grindžiamą požiūrį į senėjimą, atsižvelgiant į moterų ir vyrų skirtumus, pavyzdžiui, skatinant pozityvią komunikaciją apie senėjimą ir jo įvaizdį, daug dėmesio skiriant senėjimo galimybėms ir iššūkiams, taip pat pripažįstant įvairius vyresnio amžiaus asmenų skirtumus ir geriau suvokiant vyresnio amžiaus asmenų indėlį į socialinę sanglaudą ir ekonomiką;
24. APSVARSTYTI galimybę laikytis teisėmis grindžiamo požiūrio formuojant išeities iš COVID-19 pandemijos strategijas;

---

¹⁴ JT Europos ekonomikos komisijos regiono Madrido tarptautinio veiksmų visuomenės senėjimo srityje plano regioninė įgyvendinimo strategija.

25. ATSIŽVELGTI į tai, kad vyresnio amžiaus asmenų gyvenimo sąlygos skiriasi ir priklauso nuo įvairių aplinkybių ir veiksnių. Į tai būtina atsižvelgti plėtojant veiksmingą politiką, kuri daro tiesioginį ar netiesioginį poveikį vyresnio amžiaus asmenims;
26. STIPRINTI socialinę įtrauktį ir kartų tarpusavio solidarumą ir INTEGRUOTI senėjimo aspektą į visas politikos sritis siekiant padėti visuomenei ir ekonomikai tinkamai prisitaikyti prie demografinių pokyčių, kad būtų kuriama visų amžiaus grupių asmenų poreikius ir interesus atitinkanti visuomenė;
27. DIDINTI jaunesnių kartų INFORMUOTUMĄ apie vertingą vyresnio amžiaus asmenų indėlį į visuomenę ir taip stiprinti kartų ryšius ir mažinti diskriminaciją dėl amžiaus;
28. AKTYVIAI ĮTRAUKTI vyresnio amžiaus asmenis, visų pirma vyresnio amžiaus moteris, į visus sprendimų priėmimo procesus, turinčius įtakos jų gyvenimui, ir SUBBALANSUOTI tų sprendimų naudą ir riziką kiekvienu konkrečiu atveju, visapusiškai gerbiant vyresnio amžiaus asmenų teises ir dalyvavimą, atsižvelgiant į tinkamą kartų pusiausvyrą ir solidarumą;
29. TOLIAU PLĖTOTI, kai tikslinga, pilietinės visuomenės dalyvavimo priimanant sprendimus dėl vyresnio amžiaus asmenų skaitmeniniame pasaulyje mechanizmus;
30. UŽTIKRINTI, kad būtinos apsaugos priemonės sveikatos krizių metu būtų proporcingos tiek, kiek tokios priemonės daro poveikį vyresnio amžiaus asmenų teisėms, interesams ir gerovei, ypač jų psichologinei sveikatai ir gyvenimo kokybei;
31. UŽTIKRINTI visiems vyresnio amžiaus asmenims tinkamą socialinę apsaugą, ypatingą dėmesį skiriant ypač pažeidžiamoms grupėms, siekiant, *inter alia*, užkirsti kelią vyresnio amžiaus asmenų skurdui;
32. SKATINTI aktyvų ir sveiką senėjimą, be kita ko, pasinaudojant teigiamu skaitmeninių technologijų poveikiu teikiant viešąsias paslaugas, pvz., sveikatos priežiūros ir socialines paslaugas, ir ilgesnį darbingą amžių, pavyzdžiui, sudarant sąlygas savanoriškai vėlai išeiti į pensiją, ir lankstų bei laipsnišką išėjimą į pensiją;

33. REMTI ir STIPRINTI įvairias švietimo ir mokymo formas, mokymosi visą gyvenimą galimybes ir įgūdžių, įskaitant technologinius ir skaitmeninius įgūdžius, ugdymą. Tai yra labai svarbūs aspektai siekiant dalyvauti skaitmeniniame pasaulyje ir socialiniame gyvenime ir jie taip pat turėtų būti naudojami siekiant spręsti moterų ir vyrų skaitmeninės atskirties problemą;
34. SKATINTI skaitmeninimą visų pirma tokių viešųjų paslaugų kaip sveikatos, socialinės ir ilgalaikės priežiūros paslaugos atžvilgiu ir tokiu būdu, kad šios paslaugos būtų lengvai prieinamos, patogios naudoti ir kuo labiau be kliūčių, kartu užtikrinant, kad būtų išlaikytos neskaitmeninės paslaugos. Ypatingą dėmesį reikia skirti vyresnio amžiaus asmenų, įskaitant vyresnio amžiaus neįgaliuosius, teisėms (įskaitant duomenų apsaugos teises) ir poreikiams. Visų pirma siekiama:
- a) PADĖTI mažinti socialinę izoliaciją pasitelkiant aukštos kokybės, prieinamas ir lengvai naudojamas skaitmeninės komunikacijos formas;
  - b) PALENGVINTI, kai įmanoma, internetinę prieigą prie įvairių kultūros, švietimo ir mokymosi priemonių, pavyzdžiui, bibliotekų, seminarų, įvairių rūšių pamokų, *inter alia*, kalbų kursų, kad būtų sumažintas slenkstis neįgaliesiems, kurie dažnai yra vyresnio amžiaus asmenys;
  - c) SUDARYTI sąlygas nuotoliniu būdu dalyvauti socialiniuose, švietimo ir kultūros renginiuose;
  - d) SUDARYTI sąlygas dalyvauti priimant politinius sprendimus, įskaitant rinkimus, jei jie rengiami skaitmeniniu būdu;
  - e) REMTI vyresnio amžiaus asmenų skaitmeninių įgūdžių ugdymą, įskaitant saugų ir atsakingą skaitmeninių technologijų naudojimą, įgyvendinant tikslinėms grupėms skirtas mokymosi visą gyvenimą iniciatyvas;
  - f) kalbant apie kasdienės užduotis ir situacijas, pavyzdžiui, apsipirkimą, bendravimą ir ryšių palaikymą su draugais bei šeimos nariais ir socialinį bendravimą su kitais, PADĖTI vyresnio amžiaus asmenims ir juos ĮGALINTI teikiant prieinamus skaitmeninius produktus ir infrastruktūrą;

- g) TOLIAU GERINTI ekonominį dalyvavimą užtikrinant saugią prieigą prie elektroninės prekybos ir elektroninės bankininkystės, taip pat gerinant vyresnio amžiaus asmenų žinias apie vartotojų teises, visų pirma elektroninės prekybos srityje;
  - h) PADARYTI PRIEINAMAS ir SUPAPRASTINTI telemedicinos paslaugas ir skaitmeninių sveikatos priežiūros priemonių naudojimą kaip papildomą galimybę bet kokio amžiaus žmonėms, taip sumažinant infekcijų riziką, kylančią dėl tiesioginio kontakto su sergančiais asmenimis laukiamuosiuose, ir palengvinant prieigą prie medicininių ir socialinių konsultacijų;
  - i) SPREŠTI uždavinius, kylančius dėl didėjančios ilgalaikės priežiūros paklausos dėl senėjimo, ir IŠNAGRINĖTI, kaip skaitmeninimą ir gerovę užtikrinančias technologijas būtų galima geriau integruoti į priežiūros paslaugas, kad būtų pagerintas paslaugų, pavyzdžiui, nuotolinės sveikatos priežiūros, prieinamumas ir teikimas, į procesą įtraukiant atitinkamus suinteresuotuosius subjektus, pacientus ir socialinius partnerius;
  - j) UŽTIKRINTI, kad visi per sveikatos krizes naudojami buvimo vietos nustatymo įtaisai būtų, kiek įmanoma, nesudarantys kliūčių, prieinami ir lengvai naudojami, taip pat atitiktų duomenų apsaugos taisykles ir būtų lengvai valdomi, kad nebūtų neproporcingai pakenkta tam tikrų amžiaus grupių judėjimo laisvei;
  - k) UŽTIKRINTI viešųjų paslaugų skaidrumą, kad būtų garantuota atsparesnė skaitmeninė ateitis, palanki vyresnio amžiaus asmenims;
35. IŠNAGRINĖTI pažangaus miestų ir kaimų planavimo, viešojo judumo infrastruktūrų ir išmaniųjų namų naudą sudarant palankesnes sąlygas vyresnio amžiaus asmenų, įskaitant vyresnio amžiaus neįgaliuosius, dalyvavimui socialiniame, ekonominiame ir kultūriniame gyvenime ir siūlant naujus pozityvaus senėjimo modelius, kartu įgalinant vyresnio amžiaus asmenis išlaikyti nepriklausomumą, gerbūvį ir geresnę gyvenimo kokybę;

36. SIEKTI UŽTIKRINTI, kad skaitmeninimas būtų įtraukus procesas, kuriuo gerinamos galimybės naudotis paslaugomis, ir kad Europos prieinamumo aktas (EPA)¹⁵ būtų visapusiškai ir laiku įgyvendintas, taip pat IMTIS KITŲ PRIEMONIŲ, kad skaitmeninimas taptų prieinamas visiems;
37. alternatyviomis priemonėmis UŽTIKRINTI, kad negalintys visapusiškai naudotis skaitmeninėmis technologijomis asmenys galėtų naudotis tomis pačiomis teisėmis kaip ir kitos gyventojų grupės;
38. ATSIŽVELGTI į bendros Europos vyresnio amžiaus žmonių platformos konferencijos, BAGSO¹⁶ ir pirmininkaujančios Vokietijos diskusijas formuojant tolesnę vyresnio amžiaus asmenų teisių politiką;
39. UŽTIKRINTI teisę į sveikatos priežiūrą ir ilgalaikę priežiūrą, kaip numatyta Europos socialinių teisių ramstyje, įskaitant galimybę vienodomis sąlygomis naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, remiantis informuotu ir konkrečiu sutikimu, ir GRĮSTI sprendimus medicinos srityje etikos principais, orientuotais į įgimtą žmogaus orumą, žmogaus teisių apsaugą, lyčių lygybę ir aukščiausių gerbūvio standartų užtikrinimą, taip pat kuo geresnės gyvenimo kokybės užtikrinimą. Tokie kriterijai, kaip asmens amžius, neturėtų būti vienintelis lemiamas veiksnys sveikatos priežiūros paslaugoms gauti ar tęsti, jie turėtų būti taikomi tik atliekant klinikinį konkretaus paciento sveikatos būklės vertinimą;
40. NAUDOTI ES finansavimą, visų pirma Europos socialinio fondo ir regioninės bei struktūrinės politikos priemones, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos aktyviam ir nepriklausomam senėjimui dalyvavimo visą gyvenimą prasme, ypač kiek tai susiję su skaitmenine erdve ir vyresnio amžiaus asmenų savarankiškumo rėmimu, pavyzdžiui, gerinant įperkamas kokybiškas socialines paslaugas ir infrastruktūrą, taip pat remiant atitinkamus suinteresuotuosius subjektus, įskaitant vietas ir regioninius viešuosius subjektus ir pilietinės visuomenės organizacijas, kurie įgyvendina šias priemones vyresnio amžiaus asmenų gyvenamojoje vietoje;

---

¹⁵ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų (OL L 151, 2019 6 7, p. 70–115).

¹⁶ Vokietijos nacionalinė vyresnio amžiaus piliečių organizacijų asociacija (vok. *Bundesarbeitsgemeinschaft der Seniorenorganisationen*).

41. rengiant tolesnes politikos priemones ATSIŽVELGTI į atitinkamus palyginamus duomenis, suskirstytus pagal lytį, apie vyresnio amžiaus asmenų teises ir padėtį, pavyzdžiui, į Eurostato surinktus duomenis ir analizę „Senėjimas Europoje“, ir
42. TOLIAU DALYVAUTI JT neribotos sudėties darbo grupės senėjimo klausimais (OWEG-A) susitikimuose ir Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (UNECE) procese; PAPILDOMAI PABRĖŽTI žmogaus teisėmis grindžiamą ES išorės politikos požiūrį šioje srityje;

PRAŠO EUROPOS KOMISIJOS:

43. APSVARSTYTI GALIMYBĘ vieną Žaliosios knygos dėl visuomenės senėjimo skyrių skirti vyresnio amžiaus asmenų, įskaitant vyresnio amžiaus neįgaliuosius, teisėms, ypatingą dėmesį skiriant tam, kad vyresnio amžiaus asmenims būtų suteikta kuo daugiau savarankiškumo ir galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime, kartu atsižvelgiant į lyčių lygybės aspektus, ypatingą dėmesį skiriant vyresnio amžiaus moterims; SUTELKTI DĖMESĮ į senėjimą kaip teikiantį galimybių visuomenėms reiškinį ir į tai, kaip tai galėtų pasitarnauti kaip visų tolesnių šios srities politikos priemonių pagrindas;
44. TOLIAU REMTI valstybių narių veiksmus, kurių tikslas – lėtinių ligų prevencija, sveikatinimas, negalios valdymas ir ilgalaikės sveikatos priežiūros politikos plėtojimo stiprinimas, daugiausia dėmesio skiriant skaitmeninimui, taip pat tam, kad vyresnio amžiaus asmenys būtų įgalinti naudotis skaitmeninėmis technologijomis, kad galėtų geriau savarankiškai stebėti savo sveikatą;
45. TĖSTI duomenų rinkimą per Eurostatą, pateikiant Sąjungos mastu palyginamų ir suskirstytų duomenų rinkinius, pavyzdžiui, Eurostato analizę „Senėjanti Europa“, kaip būsimos politikos formavimo pagrindą;

46. IŠNAGRINĖTI skaitmeninės platformos, skirtos dalyvavimui ir savanoriškai veiklai išėjus į pensiją, SUKŪRIMĄ; ji galėtų būti susieta su esamais projektais, skirtais Europos piliečių dalyvavimui skatinti. Ši platforma galėtų skatinti vyresnio amžiaus asmenis dalyvauti tarpvalstybinėje savanoriškoje veikloje panaudojant įgytas žinias, įgūdžius ir gebėjimus ir juos informuoti. Be to, ji galėtų suteikti informacijos vietos valdžios institucijoms ir kitiems subjektams apie strategijas ir projektus, kuriais siekiama įtraukti vyresnio amžiaus asmenis į savanorišką veiklą, ir tapti erdve, kurioje suinteresuotieji asmenys galėtų gauti papildomų patarimų, kaip rasti savanoriškos veiklos galimybių;
47. SKATINTI tolesnius kartų mainus pasitelkiant savanorišką veiklą, kuri gali suteikti galimybių jaunesniems žmonėms remti vyresnio amžiaus asmenis ir su jais bendrauti, be kita ko, remiantis atitinkamomis ES programomis, pavyzdžiui, Europos solidarumo korpusu, kurio paskirtis – padėti jaunimui įnešti prasmingą indėlį į visuomenę, kartu įgyjant jų asmeniniam ir profesiniam tobulėjimui naudingų kompetencijų ir įgūdžių;
48. APSVARSTYTI galimybę numatomame 2021 m. Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo veiksmų plane paskirti atskirą skyrių vyresnio amžiaus asmenims, įvertinant, kaip būtų galima parengti ES lygmens priemones, kad būtų užtikrintas ir didinamas vyresnio amžiaus asmenų savarankiškumas skaitmeniniame amžiuje ir jie būtų skatinami dalyvauti aktyviame gyvenime ir visuomenės kūrime, tokiu būdu didinant vyresnio amžiaus asmenų gerbūvį. Tai turėtų apimti priemones, skirtas stiprinti dalyvavimą demokratinuose procesuose, ir kitas atitinkamas priemones, nurodytas 34 punkte. Šiuo vertinimu galėtų pasinaudoti Komisija ir valstybės narės, taip pat susijusios organizacijos, ir
49. kartu su Socialinės apsaugos komitetu TĖSTI ES pensijų sistemų tvarumo ir adekvatumo lyginamąją analizę rengiant Pensijų adekvatumo ataskaitas;

PRAŠO PAGRINDINIŲ TEISIŲ AGENTŪROS:

50. IŠNAGRINĖTI skaitmeninimo poveikį vyresnio amžiaus asmenų pagrindinėms teisėms, aktyviam dalyvavimui ir gerbūviui ir
51. TEIKTI valstybėms narėms informaciją ir ekspertines žinias Lygybės duomenų pogrupyje (ES nediskriminavimo, lygybės ir įvairovės aukšto lygio grupė) apie suskirstytų duomenų, atskleidžiančių su amžiumi susijusią nelygybę, rinkimą, įskaitant duomenų paskirstymą atsižvelgiant į socialines ir ekonomines aplinkybes;

PRAŠO SOCIALINĖS APSAUGOS KOMITETO:

52. TOLIAU PROPAGUOTI viso žmogaus gyvenimo perspektyvos aspektą savo kompetencijos srities politikos svarstymuose;
53. TOLIAU PROPAGUOTI tarpusavio mokymąsi ir dalijimąsi geriausios patirties pavyzdžiais, kaip geriau patenkinti vyresnio amžiaus asmenų poreikius ir užtikrinti jų gerbūvį ir orų gyvenimą, taip pat jų prieigą prie skaitmeninės erdvės, ir
54. bendradarbiaujant su Komisija TĖSTI DARBĄ, susijusį su Rekomendacijos dėl darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos galimybių įgyvendinimo stebėsenos mechanizmu.